

Sunkov, V. I.

A SZOVJET BIBLIOGRÁFIA FELADATAI A HÉTÉVES TERV IDŐSZAKÁBAN

A szovjet kultúra hatalmas fejlődése, a szellemi és a fizikai munka közötti különbség fokozatos megszűnése előfeltételül szolgál ahhoz, hogy a politikai, műszaki és tudományos könyvek ne csak a tudományos dolgozók, műszakiak és mérnökök, hanem a lakosság összes többi rétegei számára is nélkülözhetetlen eszközzé váljanak. A technika gyorsütemű fejlődésével és az új műszaki eljárásoknak a népgazdaság valamennyi ágazatában való bevezetésével kapcsolatban még jobban fokozódik a könyvnek a szovjet emberek gyakorlati tevékenységében betöltött szerepe. A lakosság, különösen pedig az ifjúság kommunista nevelésében nagy jelentősége van a politikai, ismeretterjesztő és szépirodalmi műveknek. A Szovjetunió Kommunista Pártja XXI. kongresszusának határozataiban foglalt feladatok alapján a könyv szerepe még nagyobb mértékben megnövekedett.

A szovjet könyvkiadás hatalmas méretei - ami az előttünk álló hét-éves tervben még növekedik - szovjet embereknek a külföldi irodalom, elsősorban pedig a szocialista tábor országainak kiadványai iránt szüntelenül megnyilvánuló érdeklődése élesen veti fel azt a kérdést, hogy az olvasók kívánságainak kielégítésére a lehető legmegfelelőbb formákat alkalmazzuk. A könyvkereskedelemnek, a könyvtárügynek és a bibliográfiának az a feladata, hogy gyors és sokrétű segítséget nyújtson a szovjet embereknek, hogy az érdeklődésük körébe vágó könyvekről tudomást szerezzenek, kikölcsönözhessek vagy megvásárolhassák azokat.

Az SzK/b/P Központi Bizottságának "Az irodalmi kritikáról és bibliográfiáról" című, 1940-ben hozott határozata, mely kimondja, hogy az irodalmi kritika és a bibliográfia a propaganda munka és a kommunista nevelés komoly fegyvere, megjelölte a szovjet bibliográfia feladatait és továbbfejlesztésének irányát. A szóban forgó határozat a XXI. kongresszus adta irányelvek fényében újabb jelentőséget nyert. A szovjet bibliográfusoknak alaposan meg kell vizsgálniuk, hogy mindent elkövettek-e a határozat teljesítése érdekében és számba kell venniük nagyszabású hétéves tervünk során elvégzésre váró feladataikat.

+ * +

Az utóbbi években a szovjet bibliográfia jelentős eredményeket ért el és ezt mind a szovjet sajtó, mind a külföldi lapok kiemelték. Ugyanakkor látnunk kell azt is, hogy a bibliográfiai munka jelenlegi helyzete nem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyeket a párt XXI. Kongresszusa állított a szovjet bibliográfusok elé. E feladatok teljesítéséhez két irányú fejlesztésre van

szükség: egyfelől létre kell hozni a szovjet tudomány szükségleteit szolgáló bibliográfiát, másrészt olyan bibliográfiai műveket kell készíteni, amelyek segítségét nyújtanak a dolgozók széles rétegeinek általános és szakmai ismereteik növeléséhez.

A szovjet bibliográfia helyzetéről és feladatairól Moszkvában, 1959 február 9-12-e között tartott konferencia* nyugtázta az eddig elért hatalmas eredményeket, de megállapította, hogy a XXI. Kongresszusnak különösen ideológiai, gazdasági, tudományos és kulturális célkitűzéseivel még sok tekintetben hiányosan járul hozzá bibliográfiai munkánk. A konferencia számos konkrét javaslatot tett a hibák felszámolására és munkánk továbbfejlesztésére.

Az egyik leglényegesebb fogyatékoság az, hogy a könyvtárak és a bibliográfiai intézmények** hatalmas munkája tervszerűtlenül folyik, hiányzik a kellő összehangoltság. A párt említett 1940. évi határozata megjelölte a bibliográfiai munka szervezeti felépítését és követendő irányvonalát is. A határozat azonban csak egyes részleteiben valósult meg. Ezért, míg jónéhány tudományág területén nagyarányú és színvonalas bibliográfiai munka folyik, addig egyes területeken úr tátong, máshol pedig gyenge, alacsony színvonalú művek jelennek meg, gyakran azonos tartalommal. A hiányosságokat a bibliográfiai munka összehangolásával és egy- séges irányításával ki lehet és ki is kell küszöbölni. A feladat első és leglényegesebb szakasza a Szovjetunió valamennyi elkészítendő bibliográfiai kiadványát felölelő összesített terv összeállítása lenne. Néhány népi demokrácia ilyen- irányú tapasztalatai azt bizonyítják, hogy ez az út jól járható. A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett működő Könyvtárügyi Tanács 1959-re program- jába vette a terv kidolgozását.*** Valószínűleg a Tanács a társadalom különböző rétegeinek véleményét figyelembe véve el is készíti ezt a tervet, mely meghatá- rozza a következő évekre a bibliográfiai munka körülmekintő, tervszerű fejlesztését. Ennek eredményeképpen az egyes tudományágak és aktuális problémák hiányos bibliográfiai ellátottsága és feldolgozása meg fog javulni.

Egy ilyen tervnek tartalmaznia kell 1/ a hazai és külföldi kurrens irodal- mat regisztráló bibliográfiákat, 2/ a szakemberek és a könyvtárosok számára ösz- szeállítandó retrospektív bibliográfiákat és végül 3/ a széles tömegeket, külö- nösen pedig az önképzést szolgáló ajánló bibliográfiákat. A bibliográfiák ará- nyos fejlesztése biztosítani fogja az olvasók sok irányú igényeinek és szükség- leteinek kielégítését.

KURRENS BIBLIOGRÁFIA

A HAZAI IRODALOM
KURRENS BIBLIOGRÁFIÁJA

Legkedvezőbb a helyzet jelenleg az ujonnan megjelenő szovjet irodalom bibliográfiai nyilvántartása terén. A Szovjetunióban a nemzeti bibliográfia**** összeállítása és kiadása szervezeten történik; e munka gondozói a köztársasági könyvkamarák,

* L.: Könyvtári Figyelő. 5.évf. 1959. 2.sz. 58-67.p.

**A "bibliográfiai intézmények" fogalmába a tájékoztatási, dokumentációs intéz- mények is értendők.

***A terv előkészítésére vonatkozó tájékoztatást L. Z.FRADKINA beszámolójában, melyet lapunk e számában közlünk.

****L. a 120. oldalon lévő bibliográfiát.

élükön az Össz-szövetségi Könyvkamarával. Ezt a rendszert és ezeket a munkamódszereket továbbra is fenn kell tartani; csupán néhány kisebb javításra van szükség. Tökéletesebbé kell tenni pl. az egyes köztársasági könyvkamarák munkáját, bővíteni kell a Letopisz Zsurnal'nuh Sztatej c. folyóiratrepertóriumban feldolgozott periodikák körét, hogy ez a kiadvány minden cikkformában megjelenő anyagról tájékoztasson; kívánatos, hogy az Össz-szövetségi Könyvkamara kiadványaihoz mutatókat készítsen és kumulatív köteteket adjon ki.

A KÜLFÖLDI IRODALOM KURRENS BIBLIOGRÁFIÁJA

Sokkal bonyolultabb a helyzet az újonnan megjelenő külföldi irodalom bibliográfiai feldolgozásával. Sikerek ezen a téren is vannak. A VINITI /Vszeszozjuznüj Insztitut Naucsoj i Tehnicseszkoj Informacii - Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztató Intézet/ kiadásában megjelenő, hatalmas anyagot felölelő referáló lapok /Referativnüj Zsurnal/ rendszere világméreteken is párját ritkító és figyelemreméltó jelenség a tájékoztatás területén. Mégis annak a reménynek kell kifejezést adnunk, hogy ezen a területen is lényeges javulás fog bekövetkezni. A referálólapok ugyanis nem ölelik fel a teljes tudományos irodalmi termést, s többek között egyáltalán nem dolgozzák fel a társadalomtudományt. A VINITI munkájának e szembeötlő hiányosságát bizonyos fokig ellensúlyozzák az egyes könyvtárak tájékoztató bulletinjei, melyeket folyamatosan adnak ki az újonnan beérkező anyagról. Ezek a bulletinek azonban rendszerint lényegesen különböznek a VINITI kiadványaitól: kevésbé teljesekek, anyaguk feldolgozása jóval egyszerűbb. /Nem közölnek referátumokat, sőt gyakran még annotációkat sem./ Ezzel szemben sokkal operatívabb jellegűek, mint a VINITI kiadványai.

Sajnos, a külföldi irodalom bibliográfiai nyilvántartásának munkája nincs megfelelő módon és mértékben összehangolva. Ezért jelenik meg sok, egymást ismétlő kiadvány, viszont egyes humán tudományok teljesen feldolgozatlanul maradnak. Rá kell mutatnunk továbbá arra, hogy teljesen indokolatlan párhuzamosság tapasztalható a természettudományok bibliográfiai feldolgozása terén is. Néhány könyvtár kísérletet tesz arra, hogy ugyanazokról a kérdésekről készítsen bibliográfiát, mint a VINITI, azzal indokolva elgondolását, hogy a VINITI kiadványai bizonyos vonatkozásban nem teljesekek, illetve a válogatás szempontjai nem megfelelőek. Az állam pénzének ilyen esztelen pazarlására azonban aligha találhatunk mentséget; ilyen esetekben azt kellene javasolni a könyvtáraknak, hogy készítsenek az egyes már megjelent kiadványokhoz kiegészítő kartotékokat.

A VINITI munkájának hiányossága az is, hogy igen nagy késedelemmel és mutatók nélkül adja közre a referáló folyóiratokat. A referáló folyóiratok a Szovjetunióban általánosan elfogadott címléirési szabályoktól eltérő címléirást alkalmaznak. Ennek következtében az Intézet kiadványait használó könyvtárak nagy száma arra kényszerül, hogy átdolgozza a referáló folyóiratokban közzétett címléirásokat. Ha helyénvalónak találnánk is az Intézetnek azt az érvelését, hogy címléirási gyakorlata bizonyos olvasó kategóriák számára kényelmesebb /ami szerfelett vitatható/, országos viszonylatban aligha indokolható az általánosan elfogadott címléirési szabályoktól való eltérés.

Ha a VINITI kiterjesztené munkáját a társadalomtudományok területét felölelő referáló lapok szerkesztésére, elérné azt, hogy tájékoztató kiadványai idejében látnának napvilágot, továbbá, ha kiadványait megfelelő mutatókkal látná el és az általánosan elfogadott címléirési gyakorlatot követné, megvalósulhatna az a célkitűzés, hogy a külföldi irodalom olyan tájékoztatói központjává váljék,

mint amilyen a szovjet irodalomnak az Össz-szövetségi Könyvkamara. A fentebb felsorolt intézkedések folytán sok könyvtár ereje felszabadulna egy másik, nem kevésbé fontos bibliográfiai munka elvégzésére.

RETROSPEKTIV BIBLIOGRÁFIA

AZ OROSZ KÖNYV RETROSPEKTIV BIBLIOGRÁFIÁJA

E munkához tartozik elsősorban a retrospektív általános- és szakbibliográfia összeállítása. A feladat olyan nagy, hogy még a hétéves terv során is korlátok közé kell szorítani.

Véleményünk szerint ésszerűnek látszik, ha a munkát a Szovjetunió népeinek irodalmára, ezen belül is elsősorban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után megjelent irodalomra korlátozzuk. Ilymódon a bibliográfia eszközeivel összegezni lehetne a szovjet tudomány és kultúra elért eredményeit.

A konkrét feladatok közül rá kell mutatnunk az orosz könyv központi katalógusa kiadásának rendkívüli fontosságára. Ezzel kapcsolatban már eddig is nagy munka folyt, de a jövőben is sok tennivaló van még. Éppen ezért a már említett bibliográfiai konferencia teljes joggal javasolta azt, hogy külön értekezletet hívjanak össze a katalógus összeállításával kapcsolatos kérdések megvitatására. Szerfelett kívánatos volna, ha már 1960-ban megkezdenék ennek a nagyarányu műnek kiadását több könyvtár és bibliográfiai intézmény közös gondozásában. /A munkában részt venne: a Lenin Könyvtár, a Szaltükov-Scsedrin Könyvtár, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Könyvtára, az Össz-szövetségi Könyvkamara/. Tető alá kell hozni a nemzetiségek sajtójának retrospektív bibliográfiáját is, valamennyi szövetséges és autonóm köztársaságban.

RETROSPEKTIV SZAKBIBLIOGRÁFIA

Nem kevésbé jelentős az egyes szakterületek alapvető retrospektív bibliográfiáinak elkészítése sem, mely feladat részben a központi szakkönyvtárakra /a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudományi Könyvtárára, a Központi Tudományos Mezőgazdasági Könyvtárra, a Központi Állami Orvosi Könyvtárra, az Állami Usinszkij Közoktatásügyi Könyvtárra, az Állami Nyilvános Történeti Könyvtárra stb./ bizonyos esetekben pedig az általános tudományos könyvtárakra vár. A retrospektív szakbibliográfiák hiánya is rendkívüli módon megnehezíti könyvtáraink tájékoztató munkáját, sok munkaerőt és pénzt fordítunk a szükséges irodalom felkutatására, akadályok emelkednek a kutatók és a gyakorlati szakemberek munkája elé. A retrospektív szakbibliográfia jól szervezett rendszerének létrehozása a szovjet bibliográfusok elengedhetetlen, de ugyanakkor hálás feladata.

TÉMA BIBLIOGRÁFIA

Mind nagyobb jelentőségüvé válik a témabibliográfia is. Az aktuális problémák tanulmányozása, amelyeknek kidolgozására összefognak a különböző tudományágak szakemberei, tudományos tanácsok létesítése, amelyeknek keretében valamilyen meghatározott probléma kidolgozására egyesítik erőiket a fizikusok, kémikusok,

biológusok, illetve filozófusok, közgazdászok, történészek, jogászok - megkövetelik, hogy az adott problémát érintő, különböző szakterületeket felölelő szakirodalmat is egy helyre összpontosítsuk. Ezzel magyarázható, hogy manapság a téma-bibliográfiák iránti kereslet állandóan növekszik. Az összesítő tervnek tehát ilyen bibliográfiák készítését is elő kell irányoznia, összhangban nagy tudományos intézményeink összesített munkatervével. A téma-bibliográfiák közt első helyen kell állnia a XXI. Kongresszus által megfogalmazott elméleti kérdésekre vonatkozó irodalom bibliográfiáinak; ilyen témák pl. a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet törvényszerűségei, a szocialista és kapitalista rendszer gazdasági versengése.

HELYISMERETI BIBLIOGRÁFIA

A népgazdaság irányításának szervezeti felépítésével és a népgazdasági tanácsok szerepével kapcsolatban növekszik a helyismereti bibliográfia jelentősége is. A termelőerők decentralizálásával kapcsolatos kérdések tanulmányozása és szabályozása megköveteli, hogy felhasználjuk az egyes határterületekre, illetve megyékre vonatkozó irodalmi adatokat. Az utóbbi években a helyismereti bibliográfia terén bizonyos lanyhulás észlelhető. A köztársasági, a határterületi és a megyei könyvtárak feladata, hogy együttes erővel létrehozzák a helyismereti bibliográfia jól felépített rendszerét.

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA

Az előttünk álló hét éves időszakban nagymértékben ki kell terjeszteni a széles néptömegek igényeinek kielégítésére irányuló munkát. Különös szerepet kell juttatni az ajánló bibliográfiának, mely segítséget nyújt az önképzéshez, a szak-képzettség emeléséhez, a tudományos ismeretek terjesztéséhez, előmozdítja a marxista-leninista világszemlélet kialakítását, nemes erkölcsi tulajdonságokra neveli a kommunista társadalom építőit, elősegíti esztétikai nevelésüket. Különösen fontos, hogy ajánló bibliográfiákat szerkesszünk a különböző foglalkozású munkások és mezőgazdasági dolgozók számára, és ajánló bibliográfiákat adjunk ki a dolgozók világszemléletét formáló irodalomról. Az ajánló bibliográfia - a könyvpropaganda egyik hatékony formája. A szovjet bibliográfusoknak élniük kell ezzel a lehetőséggel és arra kell törekedniük, hogy az ajánló bibliográfiák színvonala emelkedjék, tartalmuk bővüljön. Nagyon jó lenne ha a bibliográfusok bizonyos mértékig kilépnének a bibliográfia szokványos területéről és a könyv- illetve cikkbibliográfiákon kívül ajánló bibliográfiákat készítenének a zeneművekről - szimfónikus zenéről, de különösen az énekkari muzsikáról /többek között a lemezre vett dalokról/ - a képző- és iparművészet alkotásainak reprodukciójáról, továbbá a filmekről és diafilmekről.

Meg kell állapítani, hogy az ajánló bibliográfiával eddig is sokat foglalkoztak nálunk. Évente a különféle típusú ajánló bibliográfiák száza jelennek

meg; külön folyóiratot is kiadunk "Csto csitat'" címmel. Sajnos a munka azonban e téren tervszerűtlen és gyakran alacsony színvonalu. Az ok a könyvtári tevékenység tervszerű összehangolásának hiányában, a módszertani irányítás gyengeségében és abban keresendő, hogy az ajánló bibliográfiák készítésébe nem vonják be kellőképpen az illetékes szakterület dolgozóit. Pedig a könyvtári és bibliográfiai hálózatban megvannak a szükséges eszközök ahhoz, hogy a fennálló hiányosságokat kiküszöböljük. Így például a Lenin Könyvtár a köztársasági, határterületi és megyei könyvtárakkal karöltve kidolgozhatná az ajánló bibliográfiák szerkesztésének egységes tervét, amely a Szovjetunióra vonatkozó összesített bibliográfiai terv legfontosabb részét képezné. Sokat tehetne e tekintetben az Állami Nyilvános Tudományos Műszaki Könyvtár is. A Lenin Könyvtárnak intenzívebbé kell tennie azt az irányító módszertani munkát, amely az egyes könyvtárakban készülő ajánló bibliográfiákkal kapcsolatos munkamozzanatok összefogására irányul és szélesebb körben kellene ismertetnie a könyvtárak által közreadott bibliográfiai kiadványokat. Figyelembevétel az önképzés kérdésének napjainkban jelentkező fontosságát, célszerű lenne ha a "Csto Csitat'" folyóiratot az ajánló bibliográfia orgánumává változtatnák, melynek a fő feladata az önképzés segítése lenne.

TERVSZERŰSÉG A BIBLIOGRÁFIAI MUNKÁBAN

A fentebb kifejtett teendők felsorolásával még nem merül ki az előttünk álló hétéves időszak bibliográfiai feladatainak ismertetése. Az összesített hétéves bibliográfiai terv kidolgozása és az élet követelményei bizonyára még új kérdéseket vetnek fel, melyeket ugyancsak meg kell oldani. Nem kétséges, hogy a már eddig felsorolt munkák is nagyarányúak és bonyolultak. De a bibliográfusokat ne keserítse el a munka nehéz volta. Bizonyos ésszerűsítéssel, tervszerűséggel és a párhuzamoságok kiküszöbölésével a feladat végrehajtható. Csupán néhány olyan feltételre kell rámutatnunk, amelyek nagymértékben megkönnyíthetik a bibliográfusok előtt álló feladatok végrehajtását.

Az ország bibliográfiai feladatainak megtervezése megköveteli, hogy bizonyos rend legyen a bibliográfiai munkában, s állandó figyelemmel kísérjük a bibliográfia helyzetét, valamint a bibliográfia elméletével és technikájával kapcsolatos kérdések kidolgozását. A bibliográfia történetének tanulmányozása, az eddig elkészült bibliográfiák számbavétele /másodfoku bibliográfiák összeállítása/ a további előrehaladás elengedhetetlen előfeltétele. Rendelkezünk már eddig is jónéhány jelentős bibliográfiával, sajnos ezek nem mind jelentek meg. A munkát tehát nem tekinthetjük befejezettnek, s ezért a feladat végrehajtását elő kell irányozni a bibliográfiai kiadványok általános tervében.

A BIBLIOGRÁFIA ELMÉLETÉNEK KÉRDÉSEI

Már gyengébben áll a bibliográfia elméletével és a bibliográfia-készítés technikájával kapcsolatos kérdések kidolgozása, beleértve a bibliográfiák előál-

litásának és sokszorosításának új módjait is. Be kell vallanunk, hogy a bibliográfiák készítésének gyakorlati munkáját gyorsabban és többen teszik magukévá, ezzel szemben a munka elméleti problémáit kevesebben tanulmányozzák. Kevés a tapasztalatcsere és kevés tanulmányt adunk közre a bibliográfia elméletének alapvető kérdéseiről. Olyan kérdésekről pl. mint a bibliográfia tárgya, nemcsak hogy eltérőek a vélemények, de még pontosan megfogalmazott alaptételek sincsenek. Az egyes bibliográfiák elemzése módot ad a különböző szempontok kifejtésére. Egyes bibliográfusok az irodalmi terméket tartják munkájuk tárgyának, mások hajlamosak arra, hogy az életjelenségeket tekintsék a bibliográfia tárgyának és a bibliográfiát az események krónikájává alakítsák. Célszerű lenne mindkét véleményt megvitatni.

Nagy a véleménykülönbség abban a kérdésben is, hogy milyen teljességre törekedjék a nem kifejezetten ajánló jellegű bibliográfia. Ezt a nagyjelentőségű problémát sem vitatták meg alaposan. Nincs egységes nézet a "nemzeti bibliográfia"* fogalmának értelmezésében sem. A bibliográfiai terminológia általában módfelett változó és kidolgozatlan. Szinte egyáltalán nem jelennek meg cikkek a bibliográfia készítésének technikájáról, a munka ésszerűsítéséről és olcsóbbá-tételéről. Nyilvánvaló, hogy ezen a területen cselekvésre van szükség. Tudományos központot kell felállítani, mely kizárólag a bibliográfia elméletével és technikájával foglalkoznék. A központ egyesíthető lenne a könyvtártudományi kérdésekkel foglalkozó tudományos központtal. Az a tény, hogy Moszkvában van speciális kozmetikai, hanglemezipari, játékipari, muzeológiai intézet, de ugyanakkor nincs könyvtártudományi és bibliográfiai intézet, arról tanuskodik, hogy a könyvtárosok és a bibliográfusok közönsége nem elég aktív és gyenge lábon áll a bibliográfia elmélete is. Ezen a téren gyökeres változásra van szükség.

A Szovetszkaja Bibliografija már eddig is közölt és a jövőben is közölni fog elméleti jellegű tanulmányokat; szerfelett kívánatos, hogy a szovjet bibliográfusok aktívan résztvegyenek a folyóirat munkájában és tanulmányokat adjanak közre a bibliográfia elméleti kérdéseiről.

* * *

A fentebb felsorolt feladatok végrehajtása megköveteli a szovjet bibliográfusok erőfeszítéseinek egyesítését. Remélünk kell, hogy a Könyvtárügyi Ta-

* A nálunk használatos "nemzeti bibliográfia" megjelölés megfelelője a szovjet szakirodalomban általában a "goszudarsz tvennaja bibliografija" (állami bibliográfia). Az állami bibliográfiai nyilvántartásról «goszudarsz tvennaja bibliograficeszkaja regisztracija» ld.: Könyvtári Figyelő. 5. évf. 1959. 1. sz. 54. p.)

A "nacionálnaja bibliografija" kifejezést, ami a nemzeti bibliográfia szó szerinti megfelelője volna, SAMURIN a Szlovár' knigovedcseszkih terminov /Moszkva, 1958/ c. művének 174. oldalán a következőképpen határozza meg: 1/ egy nemzetiséghez tartozó szerzők által írott művek bibliográfiái; 2/ tagabb értelemben - egy nemzetiség nyelvén megjelent sajtótermékek bibliográfiái, akár eredeti, akár pedig idegen nyelvről lefordított művekről legyen szó; (Vö. Etnológiai bibliográfia /Narodovedcseszkaja bibliografija/), 3/ a külföldi gyakorlatban az állami bibliográfia /goszudarsz tvennaja bibliografija/ szinonimjaként használják, sőt néha az állam nyelvén mind belföldön, mind pedig külföldön megjelent könyvek bibliográfiáját is értik alatta."

A "narodovedcseszkaja bibliografija"-t a következőképpen határozza meg SAMURIN az idézett műben: "egy nemzetiségről vagy rokon-nemzetiségek csoportjáról szóló irodalom bibliográfiája. Pl. a tunguzokról szóló irodalom bibliográfiája."

nács bibliográfiai szakbizottsága az egyesített erőfeszítés középpontjába áll. Minthogy ez a bizottság nem hivatali, hanem társadalmi szerv, fokozatosan magára kell vállalnia a bibliográfusok irányításának funkcióját, eleget téve ezzel a párt XXI. Kongresszusa irányelveinek, melyek szerint az állami szervek a funkciók egy részét átadják a társadalmi szervezeteknek. Ily módon mind a bibliográfiai munka iránya, mind a kongresszus által meghatározott szervezeti formák elősegítik a szovjet bibliográfia aktív bekapcsolódását a kommunizmus széleskörű építésébe.